

Apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos Eiropā

Steidzami nepieciešama uz indikatoriem un monitoringu balstīta informācija

Johanesburgā 2002. gadā Pasaules samītā par Ilgtspējīgu attīstību tika atzīts, ka bioloģiskai daudzveidībai ir izšķiroša loma ilgtspējīgā attīstībā un nabadzības izskaušanā, un tā ir būtiski svarīga mūsu planētai, cilvēku labklājībai, kā arī sabiedrības eksistences un kultūras integritātei. Samītā tika uzsvērts, ka aptuveni 40 % no globālās ekonomikas balstās uz bioloģiskiem produktiem un norisēm. Tomēr pazīmes liecina, ka bioloģiskā daudzveidība ir apdraudēta un cilvēku darbība to dramatiski izmaina un samazina.

Konvenciju par bioloģisko daudzveidību parakstīja pirmajā Zemes samītā, kas notika Riodežaneiro 1992. gadā, lai izveidotu starptautisku struktūru bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, tās komponentu ilgtspējīgai izmantošanai, kā arī taisnīgai un objektīvai to ieguvumu sadalei, kas radušies, izmantojot ģenētiskos resursus.

Valstis, kas piedalījās Johanesburgas samītā, vienojās par pasākumiem, kas veicami saskaņā ar šo konvenciju, lai līdz 2010. gadam ievērojami samazinātu pašreizējos bioloģiskās daudzveidības samazināšanās tempus.

Eiropas Kopienā un plašākā nozīmē 'Vide Eiropai' procesā tika izvirzīts vēl augstāks mērķis: līdz 2010. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos. Piemēram, ES 6. vides rīcības programmā ir uzsvērts mērķis 'aizsargāt un, kur nepieciešams, atjaunot dabīgo sistēmu struktūru un funkcionēšanu, apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos kā Eiropas Savienībā, tā visā pasaulē līdz 2010. gadam'.

Šo mērķu sasniegšanai nepieciešami: monitorings, informācija, tās novērtējums un cēloņsakarību izpratne par cilvēku darbību, radītajām slodzēm un to ietekmi uz

vidi kopumā un īpaši — bioloģisko daudzveidību, kā arī efektīvu pasākumu izvēle, kas samazina un novērš bioloģiskās daudzveidības zudumu.

Pastāv daudzas savstarpēji saistītas darbības, kuras ietekmē bioloģisko daudzveidību. Novērtējumiem ir jābūt integrētiem, izmantojot ekspertu slēdzienus un ieinteresētās sabiedrības viedokli. Turklāt informācija par bioloģisko daudzveidību un tās tendencēm visā Eiropā ir ierobežota un pretrunīga. Maz ticams, ka šī situācija strauji mainīsies, jo bioloģiskās daudzveidības monitorings ir laikietilpīgs, dārgs un grūti izvirzāms par prioritāti, tādēļ tā finansēšanai ir pievērsts relatīvi maz uzmanības. Tagad nepieciešama steidzama rīcība.

Eiropas bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma

2010. gads tuvojas, un ir uzsākts darbs, lai ar plašāku Eiropas bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmu nodrošinātu informāciju, kas nepieciešama bioloģiskās daudzveidības samazinājuma apturēšanai. Monitoringa un informācijas struktūra būs saskaņota un saistoša visu līmeņu Eiropas politikas veidotājiem un īstenotājiem.

Lai izveidotu atbilstošu vienotu Eiropas bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmu, kas sniedz informāciju saistībā ar 2010. gada mērķi un tā izpildes gaitu, ir jāseko četrām 'darbības līnijām':

1. Esošo starptautisko monitoringa tīklu koordinēšana

Eiropas bioloģiskās daudzveidības monitoringa un indikatoru struktūra (EBMI-F), kas apstiprināta procesa 'Vide Eiropai' ministru konferencē un kuru koordinē Eiropas Vides aģentūra un Eiropas Dabas aizsardzības centrs, nodrošina vērtīgu pamatu Eiropas kopējās bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmas attīstībai. Tā tiks veidota, izmantojot jau ilgstoši pastāvošos, veiksmīgi darbojošos monitoringa tīklus, koordinējot to datu plūsmas un metodoloģijas, kā arī padarot nozīmīgākas patreizējās atsevišķu valstu un reģionālās aktivitātes.

2. Bioloģiskās daudzveidības monitoringa veicināšana visā Eiropā

Eiropas līmenī pašreiz ir pieejams tikai ierobežots daudzums informācijas, piemēram, dalībvalstu atskaites saskaņā ar putnu un biotopu direktīvām vai Konvencijas par bioloģisko daudzveidību dalībvalstu nacionālās atskaites. Bioloģiskās daudzveidības stāvokļa un tendenču izvērtējumam saistībā ar virzību uz 2010. gada mērķi ir nepieciešams plašāks datu kopums un informācija par slodžu un cilvēku darbības ietekmi. Tas tiek ņemts vērā, izstrādājot monitoringa un indikatoru prasības konvencijai, Natura 2000 vietām un ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijai.

3. Nacionālo informācijas tīklu koordinēšana

Lai veidotu izvērtētu un ticamu datu un informācijas plūsmu par dabu, bioloģisko daudzveidību un ar to saistītām darbībām un slodzēm, Eiropas Vides aģentūra sadarbojas ar savām dalībvalstīm, citām iesaistītām valstīm un ieinteresētajām starptautiskām organizācijām caur Eiropas vides informācijas un novērošanas tīklu (Eionet) un Bioloģiskās daudzveidības indikatoru un monitoringa starptautisko darba grupu (IWG-BioMIN). Šo informāciju var izmantot Eiropas līmenī, izvērtējot 2010. gada un tālāku mērķu sasniegšanas gaitu.

4. Eiropas līmenī pieejamā informācija ir svarīga un noderīga ikvienam, kas iesaistīts bioloģiskās daudzveidības samazinājuma apturēšanā

Informācijai, kas ir apkopota un pieejama Eiropas līmenī, jāparāda politikas veidotājiem, kurās jomās ir saskatāms progress un kur vēl nepieciešama papildus rīcība. Tā palīdzēs veidot sabiedrības un politisko apzinu, un palīdzēs sasniegt bioloģiskās daudzveidības stabilizēšanai noteiktos 2010. gada mērķus.

Nobeiguma piezīmes

Noteiktie mērķi, tādi kā bioloģiskās daudzveidības mērķis Eiropai 2010. gadam, kalpo par pamudinājumu vides rīcības pasākumu veicināšanai un koncentrēšanai. Šajā ziņojumā izklāstītā informācija parāda, kā saskaņota analītiska pieeja var nodrošināt integrētu monitoringu, datus un informāciju, kas nepieciešama, lai pārvaldītu Eiropas bioloģisko daudzveidību vietējā, valsts, reģionālā un globālā līmenī, kā arī palīdzēt sasniegt 2010. gada mērķi un novērtēt tālāku attīstību.

